

ÍMAC XIOM

EL
MÉS
ENLLÀ,
AQUEST
DESCONEGUT

El goig de l'esperança

Com que l'edició d'aquest llibre és particular, sota cap concepte no es pot posar a la venda

Catalunya, 2013

Ímac Xiom

**El més enllà,
aquest
desconegut**

(El goig de l'esperança)

Í N D E X

	Pàgina
Introducció	7
Experiències en el llindar de la mort	13
Reflexions al voltant de la mort	29
Consideracions generals	31
El dol	35
Per fi, lliures!	41
El més enllà	47
L'infern	55
El purgatori	60
El cel	63
A manera de cloenda	65

(S'aconsella llegir aquest llibre en el mateix ordre en què està escrit)

INTRODUCCIÓ

En paraules d'un poeta amic meu, *l'esperança fa que la nostra ànima pàl·lida i trista, de solitud eixuta, esdevingui pluja fecunda*. Germana inseparable de la fe, l'esperança culmina la recerca de Déu i obre la porta del més enllà. Incapaç de travessar aquesta porta en vida, però creient que «el més enllà» ja comença «aquí» –això ho tornaré a dir més d'un cop–, en aquest llibre he contemplat tres moments clarament diferenciats entre si, però estretament relacionats. En primer lloc, a tall informatiu, parlo de les experiències en el llindar de la mort, és a dir, dels fets que constaten les persones que han «anat i tornat» del més enllà. A continuació tracto del tema de la mort en si mateixa, bo i exposant tot un seguit de consideracions que em penso que poden ser útils a tothom que hagi patit la pèrdua d'un ésser estimat. Finalment, acabo relatant tot el que sóc capaç d'imaginar respecte al més enllà. I tot plegat des d'una perspectiva creient i a les palpentes; no puc demostrar absolutament res, perquè el saber pertany a la ciència i l'única relació de l'ésser humà

amb Déu només pot ser a través de la fe. Si algú creu poder provar l'existència de Déu o explicar què és Déu –ja ho va dir sant Agustí– és que no està parlant de Déu, perquè Déu, per a l'home, representa un límit que mai no podrà ser ultrapassat en aquesta vida. Llum?, amor?, energia?, força?... No hi ha paraules per a definir allò que és humanament indefinible.

Per altra banda, em penso –i no em puc estar de dir-ho– que el coneixement i la divulgació dels fenòmens que es descriuen a continuació i les conjectures que s'exposen sobre el més enllà, crec que en molts casos poden ser francament importants, tant per als malalts greus com per a llurs familiars, bo i aportant serenitat i coratge a tots plegats, en un moment tan transcendental com és la imminència de la mort.

No cal dir que els professionals de la sanitat, al marge de les seves creences religioses –o fins i tot si no en tenen–, caldria que disposessin d'una formació adequada en aquest camp, per a poder assistir millor els malalts terminals.

Tanmateix, si parlem de l'esperança, és lògic i inevitable que ens fem dues preguntes bàsiques: «és possible creure en un futur món millor?» i «què ens espera després de la mort?». Pel que fa a la primera qüestió, la meua resposta és plenament afirmativa; creure en un món millor no ha de ser pas una utopia, especialment per als creients. Però no pretenc ara ni aquí aportar arguments a favor del meu convenciment. Només m'atreveixo a dir que ningú no esperi que aquest món esdevingui millor com per art d'encantament –pensem que la vanitat, l'egoisme i la cobdícia són el nostre pa de cada dia. Cap conjunt no pot millorar si no ho fan les seves parts. I, en aquest cas, el conjunt és el món i les parts som cadascú de nosaltres.

Per respondre a la segona pregunta, solament puc dir que tant de bo que les hipòtesis d'allò que succeeix durant el traspàs i després d'haver-se produït, i que modestament es plantegen en aquest llibre, esdevinguin llavor de consol i reflexió.

**EXPERIÈNCIES EN EL LLINDAR
DE LA MORT**

Confesso que, ara per ara, mai no he vist des del sostre d'un quiròfan el meu cos inert, inconscient, estès sobre una taula d'operacions, amb metges, infermeres i altres professionals mèdics al meu voltant, tractant d'evitar el que semblava inevitable.

No he experimentat cap visió retrospectiva accelerada de la meua vida, ni he «viatjat» al llarg d'un túnel on, malgrat la foscor, es podien reconèixer figures de familiars o amics estimats, en especial recentment traspassats, que en actitud acollidora semblessin donar-me la benvinguda. Tampoc no he vist o sentit colors, imatges o sons meravellosos; no he tingut cap percepció de futur ni he albirat en la llunyania cap resplendor celestial que m'atragués amb una força irresistible plena de pau i d'amor.

Per tant, no he hagut de suportar la incredulitat o la mofa d'aquells que, sense entendre de què se'ls parla,

creuen que tot plegat és tan sols una al·lucinació, una fantasia, o el fruit de la imaginació de persones que han patit una experiència en el llindar de la mort i res més, o simplement que intenten enganyar per fer-se veure. Força sovint, on la prudència i la mesura caminen de puntetes, la ignorància va al galop.

Primer de tot, seria bo tenir ben clar què entenem per «la mort», més enllà de la cessació definitiva de la vida d'un ésser –en aquest cas– humà.

Cal tenir en compte que el concepte de «mort clínica» va néixer a principis del segle XIX, com a resultat del desenvolupament de la salubritat pública, així com també per a evitar errors, com ara possibles enterraments en vida. Va ser a partir d'aleshores quan es va convertir en obligatòria la intervenció d'un metge per a emetre un certificat de defunció, bo i seguint uns determinats criteris que es podrien englobar en la comprovació d'un estat de manca d'oxigen al cervell, a causa d'una aturada cardiorespiratòria, com a conseqüència d'un atac de cor, d'un accident o –no tan sovint– per altres causes que no fan al cas, i que qualsevol d'elles poden conduir a un coma. Aleshores, les cèl·lules encefàliques pateixen

irremeiablement lesions greus que, en el termini de cinc o deu minuts com a màxim, originaran la mort cerebral. Però caldria preguntar-nos si la mort cerebral és realment la mort absoluta, entesa –tal com es deia més amunt– com la cessació definitiva de la vida, incloent-hi també la consciència, considerant aquesta com un mer producte del cervell.

La resposta a tal qüestió és que, segons sembla, la mort cerebral no comporta necessàriament la pèrdua de consciència, puix hi ha nombrosos testimonis que demostren que, mentre aquesta dura, es pot gaudir d'una percepció fins i tot molt per sobre d'allò que es considera com a «normal». Això podria significar que el cervell només actuaria com una mena de transmissor de la consciència i que, consegüentment, aquesta pot seguir viva, bo i mantenint la seva capacitat més característica, com és reconèixer la pròpia existència i la del món exterior, encara que el cervell deixi de funcionar durant un espai reduït de temps.

Malgrat que hi ha constància escrita que sempre i en totes les cultures, persones de les més diverses condicions han experimentat vivències extraordinàries, sobretot en

situacions de perill imminent com pot ser perdre la vida, i que han estat definides amb noms diferents com ara visions místiques, il·luminacions, etc., no fa gaire més de trenta anys que les experiències en el llindar de la mort són objecte d'estudi. A més a més, també es dona la circumstància que els mitjans de reanimació de les unitats coronàries i de cures intensives cada cop són més sofisticats i estan més ben equipats, la qual cosa permet que les persones que entren en coma tinguin més probabilitats de sobreviure i poder així relatar la seva experiència, si es dona el cas.

Entre els nombrosos i prestigiosos científics que han investigat aquests fenòmens es pot destacar l'eminent cardiòleg holandès Pim Van Lommel, un dels especialistes més importants per haver dut a terme una ingent recopilació de dades, procedents de persones que han viscut personalment aquest tipus d'experiències, coincidents totes elles en els detalls més significatius, la qual cosa descarta completament el factor atzar.

A tall d'exemple, l'esmentat autor, en el seu llibre *Consciencia más allá de la vida*, recull nombrosos relats d'experiències extracorpòries realment colpidors,

com ara el d'un home de quaranta-quatre anys que va ser ingressat inconscient, en coma profund, a la unitat coronària d'un hospital, on se li va aplicar el protocol de reanimació, amb respiració artificial, massatge cardíac i desfibril·lació. La infermera responsable, que es va adonar que l'home duia dentadura postissa, la hi tragué i la deixà al carretó d'emergències, per poder-lo intubar millor. Després de molta estona de prosseguir amb l'intent de reanimació van aconseguir, si bé de forma parcial, que el pacient recobrés les constants i, trobant-se encara en estat comatós, pogué ser traslladat a la unitat de cures intensives per a poder assolir la total recuperació. Al cap d'una setmana, el pacient, ja gairebé restablert, va tornar a la unitat coronària on treballava la infermera que l'havia atès el primer dia, i així que la va veure li demanà que li tornés la dentadura postissa. Amb gran sorpresa, quan li van preguntar com sabia que la infermera li havia tret i guardat les dents postisses, l'home va explicar que des del sostre de l'habitació on els metges i el personal d'infermeria lluitaven per salvar-li la vida, havia contemplat tots els esdeveniments, bo i fent una descripció minuciosa del lloc i de les persones presents i que, aleshores, malgrat intentar-ho no es va poder comunicar amb cap d'elles.

Un altre testimoni –aquest especialment sorprenent–, descrit per K. Ring i S. Cooper, és el d’una persona invident de naixement. Amb una atròfia completa del globus ocular i del nervi òptic, era incapaç de distingir ni formes, ni colors, ni cap mena d’imatge. Aquesta persona, a l’edat de vint-i-dos anys va patir un seriós accident de trànsit, a conseqüència del qual es va fracturar el coll, diverses vèrtebres, una cama, així com –el més greu– la base del crani, i tot plegat li provocà una important commoció cerebral i un coma profund.

Tot i ser cega, aquella persona va reconèixer, a una certa distància per sota d’ella, el vehicle accidentat i, en acabat, el seu propi cos, el qual havia estat traslladat en ambulància a la sala d’emergències d’un centre hospitalari, on estava sent atesa per personal mèdic. Va deduir que la persona que jeia estesa i inconscient sobre una llitera era ella mateixa, perquè va distingir el seu anell de casament, el qual fins aquell moment només coneixia a través del tacte.

Quan aquesta persona va «tornar» a la vida –i a la ceguesa– va explicar amb tota mena de detalls el que havia vist, tot i ser invident: podia contemplar cada un

dels objectes que la rodejaven, encara que això no ho hagués experimentat mai amb anterioritat. En adonar-se que no es podia comunicar amb cap d'aquelles persones que l'envoltaven es preguntà a si mateixa si ja era morta i si aquell cos jacent havia estat el seu. Va travessar el sostre de l'edifici sense cap resistència material; se sentia meravellosament lliure i podia distingir gent com si fossin formes de llum, la llum que mai no havia pogut veure abans. Més tard, va trobar companyes d'escola traspasades en la infantesa, però ara en la flor de la vida, les quals, sense paraules, l'acollien tot donant-li la benvinguda; i més gent coneguda i estimada com, per exemple, la seva àvia, que tot just feia dos anys que havia mort, que l'esperava per fer-li una abraçada. El final del relat acaba com la majoria: es «torna» al cos material amb gran dolor i recança, però sense tenir mai més por de morir.

Una altra persona que va patir una aturada cardíaca, explicà com es va trobar amb la seva àvia, la qual estava acompanyada d'un home per a ella totalment desconegut i que, tant l'un com l'altra, li mostraven un gran afecte. Un cop retornada a la vida i transcorreguts uns deu anys, la mare d'aquesta persona li va confiar, malalta greu, postrada

al llit de mort, que el seu pare biològic era un altre del que fins aquell moment havia cregut, amb el qual havia tingut una relació extramatrimonial i que ja feia temps que havia mort. Quan la seva mare li va mostrar una fotografia del seu pare vertader, va reconèixer, sense cap mena de dubte, l'home que acompanyava la seva àvia i que havia vist deu anys abans, durant la seva experiència en el llindar de la mort. Aquest darrer testimoni té una importància especial pel fet d'invalidar l'argument de qui pensi que aquesta mena de relats obeeixen simplement a l'anhel personal de qui ho experimenta, com ara es podria donar, per exemple, en un somni (si algú desitja ferventment trobar-se amb un familiar difunt, pot ser perfectament que ho somiï). De la mateixa manera, en apropar-se a la mort, un fort desig podria semblar que s'acomplia, i posteriorment es podria manifestar com un fet real, si existís un procés fisiològic mental que es perllongués durant un cert temps, més enllà de l'instant en què el funcionament cardíac s'aturés. En aquest últim cas descrit, l'home que acompanyava l'àvia de la persona que va tenir l'experiència –el seu pare biològic– era absolutament desconegut per a ella i només el va reconèixer, per primera vegada, en veure la fotografia que li mostrà la seva mare poc abans de morir.

Gairebé tots aquests relats s'acaben en arribar a una resplendor extremament intensa i acollidora alhora, la qual, segons l'antecedent religió de cadascú, s'identifica com Jesús, Buda, Al·là, etc. Aleshores s'estableix una comunicació profunda, suposadament telepàtica, en la qual tots els dubtes i preguntes són aclarits instantàniament, així com el coneixement de tots els esdeveniments passats, presents i futurs, bo i assolint una saviesa sense límits, que permet copsar plenament el sentit de la pròpia vida i el de l'univers sencer. No obstant això, no hi ha possibilitat de transmetre-ho posteriorment al món dels «vius». Sense que se sàpiga per què, en «tornar», és impossible d'expressar-ho; només en queda el record d'haver assolit aquest do en un moment donat del «viatge». A partir d'aquí s'observa com una mena de «frontera» i es té la certesa que traspasar-la, significa el no-retorn. És en aquest moment precís quan es pot percebre que «encara no ha arribat l'hora» per a aquelles persones que recobren la consciència i la vida.

Val a dir que també es constaten experiències aterridores, desproveïdes d'emocions positives, on el protagonista fa una descripció que no dubta a qualificar d'«infernals». Parla de tenebres insondables, de crits de dolor, de rialles esfereïdores, de flames i criatures horroroses i amenaçadores, d'odi immesurable.

Tots aquests testimonis i moltíssims més de semblants es poden creure o no. Això dependrà del grau de credulitat o d'escepticisme de cadascú. És innegable que les experiències en el llindar de la mort provoquen una gran fascinació, perquè alimenten les nostres expectatives sobre la possible continuïtat d'una vida més enllà de l'actual existència. També és cert que la literatura sobre aquest tema ha proliferat per raons comercials i que no sempre tenen la solvència i credibilitat suficients per a ser acceptades. Personalment em sembla que les experiències en el llindar de la mort, quan són prou contrastades i provenen de casos totalment documentats, amb noms i cognoms dels protagonistes, reflecteixen una realitat incontestable que difícilment poden formar part d'un engany.

A més a més, la gran majoria de les persones que «tornen» mostren una gran decepció, una sensació molt desagradable i un canvi profund de la seva personalitat, així com una modificació radical en la seva escala de valors. I malgrat que es constata una major freqüència d'aquests fenòmens en nens i adolescents, tothom en pot experimentar en un moment donat, independentment del sexe, els antecedents culturals, la classe social o la seva religió. Gairebé sempre els afectats esdevenen més indulgents envers el seu entorn, així com emocionalment més positius; la seva relació amb els altres és notablement més tolerant i s'acrea el seu esperit de servei. Estimen més la natura i, també, totes elles manifesten *a posteriori* la desaparició de la por de morir.

El tema dels xamans crec que mereix un esment a part. La figura del xaman és present en algunes societats tribals. Es tracta d'una mena de sacerdot –o de sacerdotessa–, respectat i honrat pels membres de la seva comunitat, que es caracteritza per posseir una gran sensibilitat psíquica i al qual s'atribueixen poders màgics i endevinatoris, així com capacitat per a dur a terme la guarició de certes malalties.

El xaman passa per una fase d'iniciació, aïllat del grup al qual pertany i que, a grans trets, consisteix a superar una sèrie de disciplines, tant físiques com psicològiques –no exemptes de greu perill– a les quals el sotmet un mestre xaman. Quan l'aspirant assoleix els coneixements i la saviesa que calen i és confirmat ritualment pel seu «tutor» es reintegra al lloc del qual prové, per tal d'exercir de sanador i d'endevinador i posar en pràctica els poders que ha adquirit d'una manera pretesament sobrenatural, a través del seu contacte amb el més enllà i els esperits que l'habiten.

Per a nosaltres, occidentals per naixement i cultura, tot plegat ens pot resultar més aviat increïble o, si més no, incomprendible. No obstant això, són evidents certes similituds entre les habilitats dels xamans per a entrar voluntàriament en contacte amb el «món dels morts» mitjançant un «viatge místic» i les experiències en el llindar de la mort relatades més amunt. Podem ser escèptics o creure que realment existeix una certa semblança entre ambdues, però el que no es pot negar és la realitat contrastada d'alguns poders que realment posseeixen els xamans vertaders.

Finalment, i per acabar aquest capítol, potser no caldria dir que la pregària o la meditació, si són honestes, profundes i estan assistides per Déu –sigui quin sigui el nom de la religió que se’ls assigni– també poden ser la via que ens posi en contacte amb el més enllà. Força sovint, al cim d’una muntanya s’hi pot arribar per diferents camins.

**REFLEXIONS AL VOLTANT
DE LA MORT**

Consideracions generals

La mort –com la vida– tal com hem vist en el capítol anterior, no sempre és fàcil de definir. La qüestió primordial, probablement, rau a respondre la pregunta «la mort és el final o el principi?». A mi se m'acut que són dues etapes d'un mateix recorregut; dues cares de la mateixa moneda. Aleshores, tot i creure que la mort només consisteix en l'evolució d'un estat de consciència –quin sentit tindria si realment es tractés d'emprendre segones parts de la vida sense recordar les anteriors, tal com postula la teoria de la reencarnació? (vegeu més endavant el capítol «El més enllà»)– i que, consegüentment, néixer, o probablement ser concebut, ja vol dir entrar en l'eternitat, confesso que no l'acabo d'entendre, la mort.

Tenint en compte que només els humans –encara que potser no tots– som conscients de la nostra ignorància i la nostra finitud (s'ha dit que l'home és l'únic animal que sap que morirà) sols puc dir sense por d'equivocar-me que la mort la veig inevitable i propera, i que em consta que no truca mai a la porta ni demana permís per a passar.

No puc evitar que em provoqui una gran inquietud perquè, tot i considerar-la com una part intrínseca de la vida, precisament és la mateixa vida el que per a mi representa el misteri més absolut. No entenc per què morim, perquè ignoro per què naixem. I en aquest context, sembla com si la mort sempre fos «la d'algú més o menys llunyà», i només quan ens colpeja de prop o el cop va dirigit directament a nosaltres mateixos i la tenim a tocar, sentim un calfred. La inexistent cultura de la mort és probable que sigui la raó per la qual ens inspira un sentiment desmesurat de por, precisament per la manca de coneixement, i això fa que visquem d'esquena al fet natural de morir.

No trobo una explicació convincent que justifiqui el dolor que pateixen la majoria d'éssers humans abans de morir. Per què la llarga agonia del vell que, tot i el cruel sofriment, s'aferra desesperadament al fil de la vida que encara li queda? Quin sentit té el nen que se'n va, com aquell qui diu, sense haver començat a viure? Quina tristor, Déu meu, quan un noi o una noia diu adéu en la flor de la joventut! El traspàs d'algunes persones –com més properes més–, i segons quines siguin les circumstàncies, m'afecta profundament, suposo que, si fa no fa, com a tothom.

La mort d'un ésser estimat proper, inevitablement ens fa pensar de manera seriosa en la pròpia, i també se sol dir que és com si morís una part de nosaltres mateixos. Realment, la mort d'aquells que estimem és una de les experiències més colpidores i més tristes que pot viure un ésser humà. Com a mortals que som, depenem d'esdeveniments que se situen fora del nostre control, i acostumats a donar massa importància a les possessions materials, quan es perd allò que representa un sentiment, es pot caure en un estat de rebuig irracional i de manca de consol que pot perllongar-se durant anys, deixant en evidència frases com ara «el temps tot ho cura», «tracta de distreure't», «la vida continua» o altres de semblants.

I en acabat, quants pensaments i preguntes sense resposta poden sorgir, o fins i tot autoretrets. Tal vegada lamentarem no haver dit allò que voldríem haver dit, o no haver fet el que voldríem haver fet: «no vaig ser capaç de manifestar-li en vida com l'arribava a estimar...»; «quant de temps feia que no l'abraçava...?»; «per què vaig ser tan poc comprensiu...?». Només els records de tendresa o creure en un futur retrobament pot esdevenir font de consol i d'esperança, encara que si la nostra fe en la resurrecció i la transcendència fossin prou fermes, la por

i el rebuig de la mort no tindrien raó de ser. És clar que fa por la mort! Tot el que és desconegut ens atemoreix. Ah, si fóssim capaços de transformar la por en goig! Tanmateix, potser el que més ens pertorba no és tant la seva proximitat en si, com tots els tràngols que acostumen a envoltar-la i que fan sentir l'angoixa de la finitud que s'atansa: internaments hospitalaris, proves clíniques, potser intervencions quirúrgiques, esperes inquietants i tot el dolor punyent i la tristor propis, així com de les persones més properes.

Sembla com si a mesura que s'aconsegueixen més avenços científics, més creix el temor de la mort. Se'ns ensenya a viure com si en aquest món haguéssim de ser immortals, i, acostumats a acumular béns materials, perdre-ho tot ens esfereeix i preferim no pensar-hi o «deixar-ho per a més endavant». Finalment, maquillaran el difunt com si hagués d'anar a una festa i tractarem que els nens ignorin la realitat.

A més a més, sigui quina sigui la circumstància, morim en la més profunda solitud. Tant se val estar envoltat a casa –en el millor dels casos– per la família i éssers

estimats, o per personal mèdic en un hospital, o per tubs, sondes i aparells diversos *ad hoc*. En la fase final, quan ja no hi hagi cap mena de comunicació, ens adonarem que la nostra societat, tan avançada, ajuda a perllongar la vida, però desatén l'acte de morir. És per això que assabentar-nos d'algú que fa front a un desenllaç imminent amb pau i dignitat, ens sorprèn i ens admira. De totes maneres, no hi ha dubte que viure pensant constantment en la mort seria un malviure.

El dol

Allò que s'anomena elaboració del dol crec que mereix un tractament a part, sense cap pretensió didàctica, sinó únicament perquè el qui hagi viscut alguna de les experiències que es descriuen tot seguit se senti reconegut i comprès, i a aquell que no n'hagi experimentat cap l'ajudi —encara que només sigui en l'aspecte teòric— a identificar i entendre quins són els sentiments de les persones que han patit la pèrdua d'un ésser estimat i, en certa mesura, poder compartir la seva angoixa.

Evidentment, no és el mateix recuperar l'equilibri emocional després del traspàs dels pares, que d'un fill, de la parella, d'altres familiars o d'un amic, posem per cas. Hi ha particularitats que tenen una incidència podríem dir de caràcter general, com ara són l'estabilitat psíquica de l'afectat, la circumstància concreta de cada cas (una llarga malaltia; un accident inesperat...) o la religió i el nivell d'espiritualitat de cadascú. Però no hi ha dubte que el grau de relació amb el difunt és un factor determinant. La mort dels pares o d'un germà d'edat avançada no deixa de representar la pèrdua d'una part important dels nostres orígens i, malgrat la tristor sempre present en aquests casos, s'acostuma a assumir amb conformació, però, sobretot, s'accepta com un fet natural que tard o d'hora ha de succeir, i el buit que lògicament deixa l'absència dels progenitors i tot l'afecte que s'hagi pogut rebre d'ells, costa molt menys d'omplir que quan és un fill qui ens precedeix a recórrer l'últim revolt del camí. Aquesta és, sens dubte, una experiència punyent per antinatural; una vivència immensament dolorosa, difícil de superar per cap altre fet. Pot viure's com si es trenqués una línia de continuïtat, i és aleshores quan els pares poden quedar totalment desconcertats i reaccionar de maneres diverses i

contraposades, des de l'acceptació resignada a la confusió, el ressentiment o l'enuig. Tot es pot esperar i fins i tot la vida de la parella es pot veure profundament afectada, per a bé o per a mal, perquè, per exemple, en un dels actes externs més representatius de la tristor, com és ara el plor, hi ha una diferència essencial entre la manifestació masculina i la femenina: no és benvist que l'home plori davant dels altres, perquè sembla que això vagi en contra de la seva masculinitat. En canvi, la nostra societat veu com d'allò més normal les llàgrimes de la dona. Cal, doncs, que aquesta manera diferent de mostrar l'angoixa de cada membre de la parella sigui entesa recíprocament per a evitar malentesos i així puguin seguir fent camí donant-se les mans i acceptant que, moltes vegades, el millor acompanyament és la presència i el silenci. Si els pares estan separats, es pot caure en la temptació de –si més no de pensament– culpabilitzar-se mútuament per creure que el fill traspasat no ha estat atès apropiadament. En aquests casos cal ser comprensiu i tenir clar que tot pare o mare, tothora, desitja el millor per als seus fills, encara que no sempre encerti la manera més adequada per a aconseguir-ho.

La mort de la parella, al seu torn, causarà un trasbals molt diferent, en funció de l'edat dels afectats. En la parella jove representarà el trencament brusc d'un projecte de vida en comú, un final avançat d'allò que encara era lluny de poder-se culminar, la destrucció d'una part molt important del futur. En la parella gran, generalment, significarà la fi de molts anys de convivència, que no per sabuda i presagiada serà menys trista, amb el consegüent sentiment de solitud i desempar que acompanyarà la persona que resti vídua.

Al decés d'un germà infant, adolescent o jove que visqui sota el mateix sostre, moltes vegades no s'hi dóna la importància que realment té. El germà o germans sobrevivents –curiosament com les persones grans– experimentaran vivències de solitud i de desestructuració familiar, que caldrà tenir molt en compte, tant per part dels pares, principalment, com també de les altres persones del seu entorn.

La desaparició d'altres familiars –avis, oncles, cosins, nebots, etc.–, així com la d'amics entranyables, lògicament causarà un impacte proporcional al grau de

relació existent, però, en principi, mai com el que pugui originar la d'un familiar proper.

Voldria afegir alguna cosa a propòsit del suïcidi, tot i ser conscient de la dificultat que representa conèixer el pensament íntim d'algú que és capaç de llevar-se la vida voluntàriament. Per això mateix, em guardaré prou de jutjar cap mena de comportament en aquest camp. De fet hi pot haver diverses classes de motivació, fins i tot clarament contraposades, quan algú «llença la tovallola» (amor, odi, desesperació, covardia, heroïcitat, honor...) i d'execució (directament i ràpida o a poc a poc, demanant l'ajuda d'altri...). Pel que fa a les persones que sobreviuen al suïcida es poden donar reaccions diverses i fins i tot oposades: retrets, admiració, consternació, desconcert... En aquesta qüestió influirà molt el motiu –si és que es coneix– de l'acte i la manera de dur-lo a terme. Sigui com sigui, només es pot lamentar, si la persona ens era propera, no haver previst el tràgic final, intentant ajudar-la si és que això era possible. I pregar per ella.

Pel que fa a l'elaboració del dol en general, no caldria dir que, en qualsevol cas, si no s'aconsegueix superar en

un període de temps raonable, quan no n'hi ha prou amb la col·laboració de la família i/o amics, o quan sorgeixen símptomes de depressió, cal cercar ajuda professional i compartir els sentiments amb grups terapèutics d'ajuda mútua, sense tenir por que això pugui semblar un signe de caràcter dèbil.

Finalment, també voldria deixar constància del curiós costum que hi havia el segle passat, d'anar com a mínim tot un any vestit «de dol», i no rebre cap mena de felicitació o deixar d'assistir a segons quins espectacles, tot plegat per a mostrar externament el dolor pel traspàs recent d'un familiar proper. Tot seguit calia repetir, dotzenes de vegades, els detalls de l'òbit a les persones que, amb tota la bona voluntat, desitjaven conèixer «com havia anat tot», i intentaven consolar amb frases fetes. Ara, com en tants altres aspectes de la vida, hem anat d'un extrem a l'altre, perquè qualsevol signe extern ha desaparegut. I això en certa manera és positiu, ja que la vertadera tristor s'amaga dins del cor. Però és que, més enllà de la discreció, sembla com si parlar del tema de la mort s'hagi convertit en una mena de tabú; com si fer-ne esment portés mala sort...

Per fi, lliures

Per altra banda, què és la vida si no una cursa vers la mort, per un pont que hem de creuar per a anar del no-res al més enllà? Què és el nostre cos si no l'embolcall que ens cal vestir per a transitar per aquest pont? No crec que nosaltres «siguem» un cos, sinó que més aviat «tenim» un cos, talment com un vestit que es va envellint sense aturador i que en un espai tan breu com la durada de cloure els ulls, inexorablement, caldrà que abandonem en arribar al final del pont, perquè el nostre veritable ésser es realitzi en la seva totalitat i pugui prosseguir el seu camí. Potser no caldria exagerar a l'hora de tenir cura de la nostra imatge externa. Està bé cercar una correcta qualitat de vida i tenir un cert sentit estètic, però sense perdre de vista com acabarà tot plegat, tard o d'hora. I molt probablement, un cop hàgim travessat el pont, ens adonarem que allà al darrere, nosaltres, els anomenats «vius», només érem uns intrusos i que allò, en realitat, era tan sols el preàmbul de la vida veritable, un parèntesi, un somni del qual la mort ens ha desvetllat. Això sí, mentre duri aquest pelegrinatge, la vida –la nostra i la dels altres– és el més valuós que

tenim els humans, perquè és l'únic mitjà al nostre abast per a poder assolir la plenitud i és, alhora, el miracle més extraordinari que ens podem imaginar.

Considero, doncs, que les experiències en el llindar de la mort descrites i comentades en el capítol anterior, es podrien interpretar com un preludi del desenllaç final; el nexa entre la vida terrenal –el pont, el somni– i l'estat definitiu on –es diu– no existeix ni el temps ni l'espai (la qual cosa, sincerament, cal reconèixer com a força difícil de copsar per l'enteniment humà). I si partim de la base que ningú no ha tornat a la vida, un cop traspassada la frontera del no-retorn, tot el que es pugui dir al respecte és purament imaginari. El filòsof grec Heràclit d'Efès (v 550 - v 480 aC) ja va dir que el que ens espera als humans després de la mort no serà el que ens pensem ni el que sospitem. Tot plegat, doncs, són hipòtesis, però crec que només en la forma i no pas en el fons. En canvi, pel que fa a allò que s'ha descrit i anomenat com a experiències en el llindar de la mort, sí que comptem amb nombrosos testimonis plenament fiables.

Però, malgrat tot el temor i la tristesa que em produeix la mort en general, crec que res no és en va i que, en morir,

l'èsser humà serà per primera vegada totalment lliure i que, fent ús d'aquesta llibertat, es jutjarà per primera vegada a si mateix, deslligat de tota circumstància, amb capacitat plena per a reconèixer fidelment el que haurà estat la seva història personal; assumirà el bé i el mal viscuts amb absoluta autenticitat; arribarà el moment de l'acceptació de culpes, de respondre SÍ o NO; haurà de prendre una decisió radical que el portarà a gaudir definitivament de la presència de Déu per tota l'eternitat o a enfonsar-se en l'horrible turment que ha de comportar rebutjar la mà estesa del Totpoderós.

VIANANT

*Si passes pel davant d'aquesta llosa
hi veuràs el meu nom. Jo no hi sóc pas.
Hi deixaren de mi el que feia nosa
tan bon punt el Senyor passà el sedàs.*

*Se m'endugué i visc a casa seva
regalimant tot jo de llet i mel,
gaudeixo de la llar com si fos meva
il·luminat només amb llum del cel.*

*Sóc curt de mots per explicar el que sento
ho porto molt endins i no ho esmento.
Inefable el que Déu ha fet per mi.*

*Atura't vianant i mira enlaire
i la vida per tu prendrà un nou caire.
Som nascuts per a viure sense fi.*

(Per atzar he descobert aquest bellíssim poema inscrit en la làpida d'una sepultura del cementiri de Montjuïc a Barcelona. Dono gràcies de tot cor al seu autor, Miquel Alayrach i Heredero, que al cel sigui).

EL MÉS ENLLÀ

Algunes de les antigues teories occidentals així com de l'Orient proper respecte a la immortalitat de l'ànima, es poden resumir per ordre cronològic, i a grans trets –en realitat en una molt lleugera pinzellada, per no avorrir–, de la següent manera:

Segons l'Antic Testament, els jueus, quan morien, anaven al Sheol, el qual, Job, ens descriu com un lloc d'ombres i de foscor, és a dir, una immortalitat realment poc desitjable.

Els grecs antics ens aporten una versió semblant: l'Hades, un món subterrani i tenebrós, no gaire més atractiu que el Sheol hebreu.

Plató (segle IV aC), afirmava que la bellesa, el bé i la justícia són l'única veritat de l'existència humana, i que l'ànima és immortal perquè és essència divina i el cos equival a un vehicle, la funció del qual és permetre a

l'ànima assolir la puresa i la perfecció final a través de successives reencarnacions.

Els atomistes (Epicur, 341-270 aC) sostenien el raonament filosòfic segons el qual l'existència de l'ànima depèn totalment del cos, i que l'extinció d'aquest implica inexorablement també la de l'ànima.

La visió del cristianisme antic –com sostenia, per exemple, sant Pau– és que el cos i l'ànima estan units i, encara que la mort els separi temporalment, tornaran a reunir-se en el moment de la resurrecció. De totes maneres, quan parlem de la resurrecció, s'ha de tenir molt en compte –sobretot quan ho fa sant Pau, sovint amb el seu llenguatge simbòlic– de no interpretar literalment les seves paraules, perquè ell, sens dubte, es refereix a una resurrecció en l'esperit. Segons ens diu el mateix Jesús (Jn 5,28-29): *Ve l'hora que tots els qui són als sepulcres sentiran la seva veu i en sortiran; els qui hauran fet el bé, per a ressuscitar a la vida, i els qui hauran obrat el mal, per a ressuscitar condemnats.* Però en cap cas no s'ha d'entendre com un ressuscitar físic, és a dir, tornar a tenir el cos que teníem en la vida terrenal, la qual cosa seria l'equivalent al revifament d'un cadàver –ai de nosaltres si

fos així!—, sinó com la culminació de l'existència humana en un pla estrictament espiritual. Val la pena recordar també la resposta de Jesús als saduceus, els quals negaven la resurrecció, quan li van presentar un cas hipotètic, preguntant-li de quin dels set germans seria vídua la dona que els hagués esposat a tots, en anar morint l'un darrere l'altre (Mt 22,23-33): *Aneu equivocats, perquè desconexeu les Escripures i el poder de Déu. Quan arribi la resurrecció, ja no prendran muller ni marit, sinó que seran com els àngels del cel... Ell no és Déu de morts, sinó de vius.* Crec que la resurrecció, tenint en compte que la visió humana del temps en l'horitzó terrenal, no té res a veure amb la infinitud de la vida que ens espera, començarà tot just morir, per a assolir la seva plenitud en el judici final. Recordem les paraules de Jesús a la creu, dirigides al bon lladre: *T'ho asseguro: avui seràs amb mi al paradís* (Lc 23,43).

Però, continuant el tema del més enllà, cal recordar que ara som en el segle XXI i, amb el risc que comporta tota simplificació, es pot afirmar que hi ha dues teories principals per a explicar la supervivència o no després de la mort:

a) La «mecanicista», que consisteix en una visió purament materialista de la vida i que, per tant, interpreta que la consciència solament és un producte del cervell, i que quan la funció d'aquest s'extingeix tot s'acaba. Aquesta teoria qualifica d'il·lusió sense fonament creure en la immortalitat o, cosa que és el mateix, en un sobreviure de la consciència després de la mort i afirma que la vida *post mortem* és una creació fruit de la por d'aquells que temen la seva extinció total i definitiva.

b) L'altra teoria, la «dualista», sosté que l'esperit de les persones sobreviu a la mort corporal. A l'Orient, les doctrines de tipus budista i hinduista advoquen per la reencarnació o transmigració de l'ànima. Personalment, això em costa força de creure (ja ho feia constar en el capítol anterior) perquè, malgrat que es coneixen històries aparentment verídiques de reencarnació, en les quals els protagonistes sembla que realment recorden detalls sorprenents de vides suposadament anteriors, aquests casos són molt puntuals i jo no sóc capaç de copsar el sentit de «repetir» una vida si no es recorden les que s'han viscut abans i, consegüentment, poder rectificar errors i mancances per a anar evolucionant positivament a través de successives reencarnacions que, al cap i a la fi, és del

que es tractaria. Les hipòtesis alternatives a la veracitat d'aquesta creença poden ser diverses: clarividència inconscient de fets passats?, transmissió de personalitat i coneixements a través de la memòria genètica (com ara ser capaç de tocar un instrument musical o parlar un idioma diferent del propi sense cap estudi previ)?, frau?, il·lusió? Totes les opinions són respectables si es basen en arguments sòlids i honestos, com ara la del lama –segons diuen reencarnat– Sogyal Rinpoché, el qual, resumint, afirma que la nostra verdadera naturalesa existeix i sobreviu independentment que recordem o no les nostres vides precedents, i diu, a tall d'exemple, que haver oblidat fets ocorreguts en la nostra infantesa no vol dir pas que no hagin succeït. La reencarnació també es podria justificar com una manera de trobar el sentit de la vida actual, especialment de les causes del sofriment, en interpretar-la com una mena de «penitència» per a «purificar» comportaments reprovables d'existències anteriors.

A l'Occident, les religions cristiana, judaica i islàmica creuen en una vida de l'ànima posterior a la mort física, i per ser la cultura occidental aquella amb la qual em sento més identificat i, naturalment, respectant absolutament

les creences de cadascú, intentaré parlar del cel, del purgatori i de l'infern des d'un posicionament cristià, sent plenament conscient que fer-ho en l'era de la tecnologia i la modernitat accelerada que ens ha tocat viure avui dia pot resultar ingenu, infantil o fins i tot ridícul. Tant se val, perquè tal com deia en la Introducció, com que sóc incapaç de demostrar res en aquest sentit, em limitaré a exposar allò que crec personalment, sense cap mena de pretensió, argumentant i suggerint tot el que em sembli que pugui ajudar a reflexionar.

El principal error em penso que és creure que estem parlant de «llocs», quan el més probable és que es tracti d'«estats» de l'esperit. A part de la meva modestíssima opinió, ja van manifestar parers semblants —especialment pel que fa al purgatori—, tant el papa Joan Pau II com Benet XVI. Segons paraules literals d'aquest últim: *El purgatori no és un lloc de l'espai, sinó un foc interior que purifica l'ànima del pecat en el camí de la plena unió amb Déu.* De totes maneres, és evident que resumir en quatre ratlles el que penso del més enllà és gairebé impossible, ni ho pretenc pas —ho repeteixo. Estic plenament d'acord amb sant Pau quan diu: *Ara hi veiem de manera fosca, com en*

un mirall poc clar; després [de la mort física] hi veurem cara a cara. Ara el meu coneixement és limitat; després coneixeré del tot, tal com Déu em coneix (1Co 13,12). Només tractaré de fer una senzilla aproximació sobre el que entenc per infern, purgatori i cel, en aquest ordre, amb el benentès que crec que l'ésser humà és, sobretot, futur i que és en aquesta vida on comencem a fer camí envers l'eternitat; en altres paraules, a forjar la nostra continuïtat un cop creuat el «pont»; també, és clar, d'acord amb quina sigui la nostra resposta davant Déu.

Infern

Tal com deia més amunt, l'infern s'ha considerat –discutiblement– com un «lloc». Per a començar, només cal observar que es tracta d'una paraula que prové del llatí *infernus*, que vol dir exactament «inferior», per creure que es refereix a un espai situat «més avall», concretament a sota la Terra. A tall d'exemple, també mereix ser tinguda en compte la mitologia egípcia, la qual considerava que els difunts viatjaven al món «subterrani» per sotmetre's al judici del déu Osiris, i per aquesta raó

els egipcis acostumaven a dipositar l'anomenat Llibre dels Morts (*Peri Em Heru*) al costat de les mòmies, perquè el mort tingués al seu abast el text consistent en sortilegis, encanteris i fórmules màgiques i així pogués superar els perills amb que es trobés pels diferents llocs per on anés passant durant el seu viatge al més enllà. El mateix cristianisme, sense anar més lluny, acostuma a definir l'infern com «el lloc de condemna eterna», per culpa del pecat. No obstant això, em semblen molt encertades les paraules que va pronunciar el papa Joan Pau II en la catequesi que va impartir davant de vuit mil fidels al Vaticà, el 28 de juliol de 1999: *Les imatges amb què les Sagrades Escripures ens presenten l'infern, cal que siguin interpretades correctament. Les esmentades imatges indiquen l'absoluta frustració i vacuïtat d'una vida sense Déu. L'infern reflecteix més que un lloc, la situació en la qual es troba aquell qui lliurement i definitiva s'allunya de Déu, font de vida i de joia.*

El fet és que de l'infern i del diable se n'ha parlat molt, sovint amb frivolitat i moltes vegades només per atemorir. A qui no li van dir en la infantesa «si no ets bon minyó aniràs a l'infern»? I –lamento dir-ho– quants

capellans, sobretot de generacions anteriors a la nostra, no han amenaçat els pobres pecadors amb l'argument de la condemna eterna? Però la realitat és que, de l'infern, ningú mai no n'ha pogut demostrar l'existència i, encara menys, el caràcter.

Jo vull creure que, un cop traspassats, Déu ens oferirà participar en el seu projecte d'amor etern. I aleshores hi podrem respondre lliurement amb la nostra adhesió o amb el nostre rebuig. Si prenem aquesta última decisió, serem nosaltres els qui construirem el nostre propi infern, el qual es tractarà consegüentment d'una obra humana o dels renegats de Déu, però en cap cas d'una creació divina.

Però aquest infern ja haurà estat iniciat en vida, a causa del nostre egoisme desmesurat, per la resposta escarransida davant el patiment aliè, per la incapacitat d'estimar res ni ningú, per la radical negació de Déu; en definitiva, pel pecat greu i persistent.

Tanmateix, hom es podrà preguntar: «quan he deixat d'estimar Déu, jo, o he romàs indiferent enfront dels seus

requeriments?». L'evangelista Mateu ens ho especifica molt clarament (Mt 25,41-45), posant en boca del Senyor aquestes paraules en el judici final: *Aparteu-vos de mi, maleïts: aneu al foc etern, preparat per al diable i els seus àngels. Perquè tenia fam, i no em donàreu menjar; tenia set, i no em donàreu beure; era foraster, i no em vau acollir; anava despullat, i no em vau vestir; estava malalt i a la presó, i no em vau visitar. [...] Us ho asseguro: tot allò que deixàveu de fer a un d'aquests més petits, m'ho negàveu a mi.* Déu es presenta, doncs, en el germà que ens necessita, i acollir-lo amb generositat significa creuar el llindar de la porta que ens duu a la conversió i a l'esperança. No fer-ho ens abocarà irremeiablement a l'infern, el qual no serà altra cosa que el fracàs absolut i definitiu de l'home que, en vida, haurà preferit tancar-se en si mateix, en lloc d'abraçar Déu i els altres. Serà la frustració total i irreversible que la mort no farà sinó certificar, excloent tota possibilitat de retorn.

No és fàcil imaginar com serà el turment de l'infern, malgrat que se n'hagi escrit molt. L'autor italià el Dant, per exemple, ho va fer a bastament en el segle XIV en la seva obra cabdal la *Divina Comèdia*, en la qual recreà

poèticament tot l'univers d'aleshores, referint-se a l'infern en forma d'al·legoria, tot descrivint-lo com un barranc, on les penes són més dures a mesura que es va baixant cap al fons. Personalment, m'impersona l'asseveració que figura en La porta infernal del cant III, 9: *Deixeu tota esperança els que heu entrat!*

I quan en les Sagrades Escripures es parla del foc, cal interpretar-ho en el seu sentit simbòlic, el qual equival al dolor més atroç possible, perquè el foc en si mateix no pot afectar allò que és immaterial, car els esperits no són del món on es respira. Per tant, l'infern, al meu entendre –ho repeteixo–, no s'ha de considerar en cap cas com un «lloc», sinó com una condició de l'ànima.

La condemnaió eterna serà un estat sense fi; un present inacabable; un futur impossible. Déu nos en guard!

Purgatori

Existeix el purgatori? Que entenedora i que profunda alhora és la interpretació que en fa el *YouCat*, Catecisme per a joves, en la seva pàgina 96!: *Quan Pere va trair Jesús, el Senyor es girà i mirà Pere: i Pere va sortir a fora i plorà amargament. Aquest és un sentiment com el del purgatori. I un purgatori així ens espera probablement a la majoria de nosaltres en el moment de la mort: el Senyor ens mira ple d'amor, i nosaltres experimentem una vergonya ardent i un penediment dolorós pel nostre comportament dolent i potser «només» mancat d'amor. Solament després d'aquest dolor purificador serem capaços de contemplar la seva mirada amorosa en l'alegria celestial perfecta.*

Déu és infinitament misericordiós, tal com va expressar meravellosament en un sermó el poeta i predicador anglicà John Donne (Londres, 1572 - 1631): *Alguns creuen que la misericòrdia divina és que Déu es compadeix de nosaltres quan som desgraciats; però aquesta no és la misericòrdia divina, sinó la misericòrdia humana. La divina és que Déu ens va fer quan no existíem.* Però també

crec que si Déu és infinitament misericordiós, perquè ens ha creat per a l'eternitat, també deu ser essencialment just, perquè no em puc imaginar que aquell que hagi estat honest i generós, íntegre i senzill, rebi el mateix tracte que l'egoista, l'aprofitat o el que hagi escanyat els altres en benefici propi, tirant de veta sense cap mena d'escrúpol ni de mirament al llarg de la seva existència.

Certament que és molt difícil, per no dir impossible, aproximar-se a la perfecció en aquesta vida. La immensa majoria dels humans arribem a la fi amb no pocs defectes arrossegats durant molt de temps. No obstant això, si no s'ha viscut una trajectòria greument pecaminosa, tal com es descriu en parlar de l'infern, crec que Déu ens oferirà la possibilitat d'esmenar les nostres mancances i els nostres errors. El purgatori és l'estat de les ànimes que esperen trobar definitivament Déu. Probablement, el riure i el plorar aniran de bracet, però de cap manera no s'ha de contemplar com un apèndix de l'infern, talment com si es tractés d'un càstig terrible, sinó al contrari: cal interpretar-lo com una mena d'avantcambra del cel, on les ànimes ja podran gaudir per sempre de la presència de nostre Senyor.

La vida en aquest món és temps de conversió. Tot el que s'hagi fet malament o s'hagi deixat de fer ens tocarà fer-ho i fer-ho bé tard o d'hora al purgatori; caldrà «eixugar deutes». Cap pensament, cap paraula, cap acció, per a bé o per a mal no haurà caigut en sac foradat. Serà aleshores quan ja no es podrà donar garsa per perdiu, però amb la certesa que Déu sempre té els braços oberts per a acollir el fill pròdig.

I encara podríem fer-nos una altra pregunta: «té sentit pregar per les ànimes del purgatori?». Per a un creient no ha de resultar gens estrany pregar pels difunts: pels familiars, pels amics i per tothom. Adreçar la nostra pregària a Déu perquè s'apiadi de les persones traspassades és una pràctica absolutament natural per a qui confia en el perdó diví. I com que difícilment es pot pensar –per santa que hagi estat la vida d'algú– que Déu l'aculli *ipso facto* al seu Regne, el que s'està fent en pregar per les ànimes del purgatori és, de fet, demanar al Senyor misericòrdia per al seu procés d'expiació. Però sempre amb la certesa i el goig de saber que es troben ja en el camí de perfecció, cadascú fent seva la promesa de Jesús, segons ens relata

l'evangelista Mateu: *Veniu, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món* (Mt 25,34).

Quin goig creure que el purgatori, malgrat la sofrència inherent a tot procés de purificació, serà la llar de les ànimes curulles d'esperança pel futur retrobament amb Déu!

Cel

Trobo molt adequat el prec de santa Teresa de Jesús a l'inici del capítol I de les *Cuartas Moradas* del seu llibre *Las moradas* quan diu: *Para comenzar a hablar de las cuartas moradas, bien he menester lo que he hecho, que es encomendarme al Espíritu Santo y suplicarle que, de ahora en adelante, hable por mi...* Com m'agradaria a mi saber invocar l'Esperit Sant perquè inspirés la meva imaginació en parlar del cel! Perquè el cel, com Déu, ningú no l'ha vist mai i, per tant, ningú no el pot definir. Tot i així, crec que el cel serà la culminació de l'home i de

tot el cosmos, el compliment de la promesa que ens omple d'esperança, el goig etern. Però no hi puc afegir gran cosa més. Per tant –em sap greu; no voldria decebre ningú–, davant del cel no sóc capaç de fer altra cosa que prostrar-me corprès davant de l'Absolut i guardar un profund i emocionat silenci...

A MANERA DE CLOENDA

Els avenços tecnològics disfressats de progrés han posat al nostre abast la possibilitat de provocar un cataclisme, i que nosaltres mateixos escrivim el punt final a la Terra, accelerant així un procés que tard o d'hora s'ha d'acomplir, si bé no se sap ni com ni quan. Però quan s'esdevingui, no s'haurà de contemplar pas com l'anorreament total de l'ésser humà i de l'univers sencer, sinó al contrari. Crec que el cosmos i l'home arribaran aleshores a la total plenitud perquè, tant l'un com l'altre, estan impregnats d'eternitat i formen part del projecte infinit de Déu. Tota la matèria acabarà com era abans de començar, és a dir, en el no-res. I tota ànima salvada tornarà al seu creador, santificant-se en la unió perfecta amb ell.

No obstant això, ara per ara, aquest món encara és com l'assaig d'una orquestra que desafina força, tot i haver-nos estat enviats més d'un director competent –per a mi, el millor, Jesús de Natzaret, i el van crucificar!–. Si

observem allò que la raça humana ha construït fins ara, sense tenir en compte el camí fet, podríem enfonsar-nos en un profund pessimisme. Les guerres, la fam, les injustícies de tota mena són arreu i sembla que no tinguin aturador. Lamento dir-ho: la meva percepció és que tots plegats encara som com un conjunt de músics sapastres.

Malgrat tot, no es pot negar una certa evolució positiva. No tot és dolent, ni de bon tros. De tant en tant sorgeix algú de cor bondadós, immers generalment en l'anonimat, perquè la seva modèstia no li permet fer-se veure. I és precisament per això que els petits actes d'amor solen passar desapercibuts. De vegades, la transcendència és al nostre entorn; la tenim a tocar i no ens n'adonem. Però cal ser conscients que la suma de petites accions és el que encén un besllum inequívoc d'esperança. I crec que tots nosaltres hi podem aportar alguna cosa. Tots, sense excepció, som capaços d'un somriure afable, d'un gest acollidor, d'una actitud comprensiva i generosa envers aquells que ens envolten; de compartir la joia i el dolor.

Els creients estem obligats, més que ningú, a participar activament en la construcció d'un món millor, perquè

—tal com es deia en el primer paràgraf de la Introducció— la fe i l'esperança són germanes, i les persones de bona voluntat en som dipositàries, no pas per a contemplar-les amb actitud passiva, sinó per a viure-les plenament dia a dia, segons les possibilitats i la capacitat de cadascú. No per ajudar a encendre el llum del veí ens quedarem nosaltres a les fosques.

La humanitat va evolucionant —molt a poc a poc— com fa, per posar un símil, l'òrgan de l'oïda: el nounat comença a percebre sons sense poder-ne identificar el sentit, però, lentament, va adquirint prou capacitat per a poder interpretar i reconèixer la musicalitat de les paraules, i quan senti pronunciar el seu nom sabrà que és a ell a qui es dirigeixen. Més tard coneixerà el significat de frases curtes i senzilles; d'adult entendreà allò que senti dir als altres, i més endavant fins i tot podrà dominar diferents llenguatges, serà capaç de copsar amb subtileza la veritat o la mentida per l'entonació de l'interlocutor i potser aprendrà a sentir-se a si mateix per ser més receptiu al seu entorn. I si la seva sensibilitat assoleix un grau superior, gaudirà amb els sons de la natura, la poesia i la música.

També, no gaire sovint, els mitjans de comunicació ens assabenten d'algun fet d'extraordinària heroïcitat. Per exemple, no fa gaire, quan escric aquestes pàgines, va succeir una espantosa tragèdia en un col·legi de Newtown, un poblet de Connecticut als EUA, el Sandy Hook, en què un jove greument pertorbat va assassinar, abans de suïcidar-se, vint-i-sis persones, enmig de les quals hi havia vint nens d'entre cinc i deu anys. Crec que això pot passar en qualsevol lloc, però vull referir-me a aquest cas concret perquè, malgrat l'espantós drama viscut, hi ha hagut una circumstància, la qual em penso que no ha tingut prou ressò, i que ens hauria d'omplir de confiança en un futur món millor que s'atansa de mica en mica, imperceptiblement, encara que de vegades no ho sembli: el dia 19 de desembre del 2012 va tenir lloc el funeral de diverses professores d'aquell col·legi, entre elles una noia de vint-i-set anys, és a dir, en la flor de la joventut –Victoria Soto–, la qual va protegir amb el seu cos el dels seus alumnes per salvar-los la vida.

Quan els humans siguem capaços d'estimar sense mesura –com la professora del Sandy Hook, a semblança

de Jesús– la humanitat sencera, no en tinguem cap dubte, emetrà una meravellosa simfonia, el so de la qual s'elevàrà fins a assolir, per sempre, el Regne de Déu.

No dubtis a divulgar el contingut d'aquest llibre
si creus que això pot ajudar algú.

